

Eduskunnan kunta- ja terveysjaosto
stiina.hyrri@eduskunta.fi

Asia: HE 154/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023

Teema: Nuorten mielenterveyspalveluiden tarve ja riittävyys, miten palveluiden saatavuutta voidaan parantaa?

Pyydettyinä lausuntona Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö (YTHS) toteaa, että valtion vuoden 2023 talousarviossa säätiön opiskeluterveydenhuollon tehtäviin ja laajentuneeseen toimintaan on osoitettu riittävät resurssit edellyttäen, että korkeakouluopiskelijoiden terveydenhoitomaksun suuruus on kohdallaan ja arvioitu opiskelijamäärä toteutuu. Tosin yleinen kustannustason nousu sen ennustettavuus luo haastetta myös säätiön talouden suunnittelulle.

Kansaneläkelaitos (Kela) maksaa korvauksen Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle opiskeluterveydenhuollon palvelujen tuottamisesta aiheutuvista kustannuksista. Korvaus perustuu opiskelijakohtaiseen hyväksyttävään kustannukseen ja arvioon opiskelijamäärästä. Korvauksen määrä tarkistetaan lopullisen opiskelijamäärän mukaisesti. Lopullinen opiskelijamäärä on kevät- ja syyslukukausien opiskelijamäärien keskiarvo.

YTHS:n laajentuneen toiminnan talousarviota tänä vuonna on jouduttu tarkistamaan henkilöstökulujen, tietohallintokulujen ja palvelujen alihankinnan kustannusten osalta. Henkilökunnan rekrytoinnissa on ollut vaikeuksia tietyillä ammattialoilla ja paikkakunnilla, jolloin olemme joutuneet turvautumaan palvelutuotannossa ostopalveluihin. Säätiön toimintakuluista noin puolet muodostuu henkilöstökuluista, joten käynnissä olevilla TES-neuvotteluilla on oleellinen merkitys tulevaan kustannustasoon.

Haasteita YTHS:n maantieteellisen toiminnan suunnittelulle ja resurssien jakamiselle tarkoituksenmukaisesti tuovat korkeakoulujen suunnittelemat muutokset opiskelupaikkakuntiin ja niiden opiskelijamääriin. Esimerkiksi säätiöllä ei ole tietoa ammattikorkeakoulujen suunnittelemista muutoksista opiskelijapaikkakunnissa talousarvion valmisteluvaiheessa. Tiedot muutoksista tulevat säätiölle palvelutuotannon suunnittelun kannalta liian myöhään. E erityisen haasteen muodostavat ns. monimuoto-opiskelijat. Kaikki suunnitteleman palvelu johtaa usein myös ostopalveluun, joka on usein kalliimpaa kuin oma tuotanto.

Mielenterveyspalveluiden kysyntä korkeakouluopiskelijoiden keskuudessa on kasvanut jo muutaman vuoden ajan. Palveluiden saatavuutta voidaan parantaa tarjoamalla nuorille riittävästi matalan kynnyksen oikea-aikaisia palveluja, jotta mielenterveysoireilu ei pahene ja jokainen opiskelija päädy pidemmälle hoitopolulle. Matalan kynnyksen apuna voidaan käyttää muun muassa ryhmämuotoisia palveluja ja korkeakoulujen kanssa yhteisiä työkaluja.

Osana aiemmin säätiölle myönnettyä ns. koronavaltionavustusta on kehitetty uusia matalankynnyksen mielenterveyspalveluita, joista on saatu hyvää palautetta opiskelijoilta. Valtionavustuksen päättymisen jälkeen näiden palveluiden jatko sekä rahoitus tärkeä turvata.

Digitaalisten etäpalveluiden kehittäminen on pitkäjänteistä työtä. Pidemmällä aikavälillä digitaaliset etäpalvelut tuottavat itsensä takaisin, koska malli on sekä pidetty opiskelijoiden keskuudessa että kustannustehokas. Maantieteellisesti laajassa ja hajanaisessa AMK verkostossa etäpalveluiden merkitys korostuu. Tulevien vuosien kokonaiskorvaustason vakinaistamisella pystytään kehittämään pitkäjänteisesti uusia palvelukanavia, panostamaan oman henkilöstön kehittämiseen sekä neuvottelemaan tarkoituksenmukaisia alihankintasopimuksia.

Säätiö pitää tärkeänä, että kaikille opiskelijoille tarjotaan osallisuutta korkeakoulu yhteisössä eli tehdään riittävästi opiskeluyhteistyötä. Tämä on myös säätiön yhteistyötä opiskelijajärjestöjen ja korkeakoulujen kanssa. Myös terveyden edistäminen ja sairauksien ennaltaehkäisy kuuluu säätiön lakisääteisiin tehtäviin. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus oppia pitämään huolta omasta hyvinvoinnista ja oman terveyden edistämisen mahdollisuuksista.

Opiskeluyhteistyön ja terveyden edistämisen määrän lisääminen on tällä hetkellä vaikeaa, koska resurssit kuluvat sairaanhoidollisiin mielenterveyspalveluihin.

YTHS toivoo, että se otettaisiin mukaan koulutuskorvausta saavien organisaatioiden joukkoon. Silloin voitaisiin paremmin saada mielenterveysalan opiskelijoita tutustumaan säätiössä tehtävään työhön ja kiinnostumaan siitä työpaikkana.

YTHS kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto.

YLIOPPILAIKEN TERVEYDENHOITOSÄÄTIÖ

Katariina Poskiparta
Toimitusjohtaja

Satu Justander
Talous- ja tietohallintojohtaja